

Neden Fransız Çocuklarda Daha Az DEHB (Dikkat Eksikliği, Hiperaktivite Bozukluğu) Görülüyor?

Amerika'da, okul çağındaki çocukların en az yüzde dokuzuna DEHB teşhisi koyuluyor ve bu çocuklar tıbbi ilaç tedavisine başlıyorlar.

Fransa'da DEHB teşhisi koyulan ve ilaç tedavisi alan çocukların oranı ise yüzde 5'in altında. Peki bu aradaki fark neden kaynaklanıyor?

Bu soruyu yanıtlamak için önce başka sorular sormamız gerekiyor.

Öncelikle DEHB bir biyolojik-nörolojik bozukluk mudur? Şaşırtıcı olan, bu sorunun cevabının Fransa'da ya da Amerika'da yaşıyor olmanıza göre değişiyor olması. Amerika'da, çocuk psikiyatristleri DEHB'yi biyolojik sebepleri olan bir biyolojik bozukluk olarak görüyor. Ayrıca tercih edilen tedavi de yine biyolojik: Uyarıcı ilaçlar.

Diğer taraftan Fransız çocuk psikiyatristleri DEHB'yi psiko-sosyal ve içinde bulunduğu şartlara bağlı sebepleri olan tıbbi bir durum olarak değerlendiriyorlar. Fransız doktorlar, çocukların odaklanma ve davranışsal problemlerini ilaçlarla tedavi etmek yerine çocuğun stresinin altında yatan soruna bakmayı tercih ediyorlar. Çocuğun beynindeki değil, çocuğun sosyal ortamındaki sorunu araştırıyorlar. Sonra altta yatan sosyal bağlamdaki sorunu, psikoterapi ya da aile danışmanlığı ile tedavi etmeyi seçiyorlar. Bu, Amerikalıların bütün semptomları çocuğun beynindeki kimyasal dengesizlik gibi biyolojik bir fonksiyon bozukluğuna atfetme eğiliminden çok daha farklı bir bakış açısı.

Fransız çocuk psikiyatristleri, Amerikalı psikiyatristlerin kullandığı duygusal çocukluk problemlerini sınıflandırma sisteminin aynısını kullanmıyorlar. *Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı*'ni ya da *DSM*'yi kullanmıyorlar. Sosyolog Manuel Vallee'ye göre Fransız Psikiyatri Federasyonu, mevcut sistemin etkisine direnmek için alternatif bir sınıflandırma sistemi geliştirdi. Bu alternatifin adı *CFTMEA*(*Classification Française des Troubles Mentaux de L'Enfant et de L'Adolescent*). İlk kez 1983 yılında çıkan sistem, 1988 ve 2000 yıllarında güncellendi. *CFTMEA*, çocuklarda görülen semptomların altında yatan psikososyal sebepleri belirlemeye odaklanıyor, semptomları maskeleyen için kullanılacak en iyi farmakolojik "yara bandı"nı bulmaya değil.

Fransız doktorlar, çocuğun sosyal bağlamında ters giden şeyleri bulma ve "tamir etme" konusunda ne kadar başarılı olurlarsa, o kadar az

sayıda çocuğa DEHB teşhisi koyuluyor. Üstelik DEHB'nin tanımı, Amerikan sisteminde olduğu kadar geniş değil. Benim görüşüme göre Amerikan sistemindeki tanım, normal çocukluk davranışının çoğunu "patolojik" addediyor. Amerikan çocukluk problemlerini sınıflandırma sistemi *DSM*, belirgin bir şekilde altta yatan sebepleri dikkate almıyor. Ve böylece doktorların çok daha fazla sayıda semptomatik çocuğa DEHB teşhisi koymasına sebep olurken, aynı zamanda bu çocukları ilaçlarla tedavi etme konusunda da doktorları teşvik ediyor.

Fransızların bütünsel psikososyal yaklaşımı aynı zamanda DEHB tipi semptomların beslenme ile ilgili sebeplerini de dikkate almayı sağlıyor. Özellikle de bazı çocukların davranışlarının yapay olarak renklendirilmiş, belli koruyucular ve/veya alerjenler içeren yiyecekler tükettikten sonra daha da kötüleşmesi gerçeğini. Fransa'da problemlili çocuklarla ve elbette aileleri ile de çalışan doktorlar, beslenme ile ilgili müdahalelerin bazen bir çocuğun problemine çözüm getirebildiğinin oldukça bilincindedir.

Amerika'daki, DEHB'nin katı bir şekilde sadece farmakolojik tedavisine odaklanma anlayışı, doktorların beslenmeyle ilgili faktörlerin çocukların davranışı üzerindeki etkisini görmemezlikten gelmelerine sebep oluyor. Amerika ile Fransa arasındaki farklılıklar bu kadarla da kalmıyor. İki ülkedeki çocuk yetiştirme felsefeleri de birbirinden oldukça farklı. Bu farklı felsefeler de, Fransız çocukların Amerikalı akranlarına göre neden genel olarak daha az problem yaşadıklarının bir sebebi olarak görülebilir.

Fransız tarzı ebeveynliği keşfeden Amerikalı bir annenin hikayesini anlatan Pamela Druckerman'ın *Bébé'yi Yetiştirmek / Bringing up Bébé* isimli kitabı, bu farklı ebeveynlik tarzlarını gözler önüne seriyor. Bence Druckermann'ın görüşleri, Fransız çocuklara neden Amerika'da gördüğümüz oranlarda DEHB teşhisi koyulmadığı tartışmasına katkı sağlayacak nitelikte.

Doğdukları andan itibaren Fransız ebeveynler çocuklarına sıkı bir *cadre* yani "çerçeve" ya da "planlı bir yapı" sağlıyorlar. Örneğin çocuklar ne zaman isterlerse o zaman atıştırmalık bir şeyler yiyemiyorlar. Yemek saati, günün sadece belli dört saatinde yer alıyor. Fransız çocuklar, ne zaman isterlerse bir şeyler atıştırmak yerine sabırla yemek saatlerini beklemeyi öğreniyorlar. Fransız bebeklerden de ebeveynleri tarafından belirlenen sınırlara uymaları bekleniyor. Örneğin Fransız ebeveynler, bebekleri dört aylık olduğunda bütün gece deliksiz uyumuyorsa çocuklarına uyku eğitimi veriyorlar.

Druckerman'ın gözlemlerine göre Fransız ebeveynler de çocuklarını Amerikalı ebeveynler kadar çok seviyorlar. Onlara piyano dersleri aldırıyor, spor antrenmanlarına götürüyor ve yeteneklerini en iyi şekilde ortaya koymaları için onları teşvik ediyorlar. Ancak Fransız ailelerin farklı bir disiplin felsefeleri var.

Fransızların sürekli uyguladığı kurallar ve koydukları sınırlar, çocukların kendini güvende hissetmelerini sağlıyor. Fransız aileler, net sınırların, bir çocuğun kendini daha mutlu ve güvende hissetmesini sağladığına inanıyorlar. Bu benim bir terapist ve anne olarak yaşadığım kişisel deneyimlerimle de oldukça bağdaşan bir düşünce. Ve son olarak Fransız aileler, "hayır" kelimesini duymanın, çocukları "kendi arzularının tiranlığından" kurtardığına inanıyorlar.

Çocuklarla çalışan bir terapist olarak şunu artık çok anlaşılır buluyorum: Fransız çocuklar davranışlarını kontrol etmek için ilaçlara ihtiyaç duymuyorlar, çünkü kendilerini kontrol etmeyi zaten çok küçük yaşlarda öğrenmiş oluyorlar. Çocuklar kuralların çok iyi anlaşıldığı ailelerde büyüyorlar. Ortada net bir aile hiyerarşisi bulunuyor. Druckerman'ın tanımladığı gibi Fransız ailelerinde ebeveynler kararlı ve kesin bir şekilde çocuklarının sorumluluğunu alıyorlar ve yönetimi ellerinde bulunduruyorlar. Amerikan aile tarzında ise durum genellikle tam tersi oluyor.

Not: Alıntıdır.